

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
БІЛОЦЕРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Кафедра теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін

«ЗАТВЕРДЖУЮ»

Проректор з освітньої, виховної
та міжнародної діяльності
проф. Т.М. Димань
" 09 " 2019 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

«Політологія»

ГАЛУЗЬ ЗНАНЬ:	08 Право
СПЕЦІАЛЬНІСТЬ:	081 Право
РІВЕНЬ ВИЩОЇ ОСВІТИ:	Перший (бакалаврський)
ФАКУЛЬТЕТ:	Права та лінгвістики

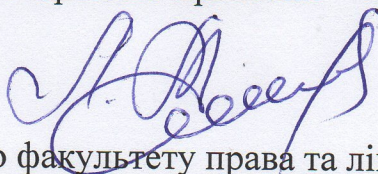
Біла Церква 2019

Робоча програма з навчальної дисципліни «Політологія» для здобувачів вищої освіти за напрямом підготовки " 081 Право", галузь знань «08 Право », бакалаврський рівень вищої освіти / Укладач І.А.Дужа. – Біла Церква: БНАУ, 2019. – 27 с.

Розробник: І. А. Дужа, кандидат політичних наук, асистент

Робочу програму затверджено на засіданні кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін (Протокол № 1 від 29.08.2019 р.)

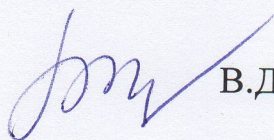
Завідувач кафедри теоретико-правових та соціально-гуманітарних дисциплін,
Доцент

Л.М. Мельник

Схвалено методичною радою факультету права та лінгвістики
Протокол № 1 від 29.08.2019 р.

Голова методичної ради, доцент

В.Д. Борщовецька

ЗМІСТ

1. Опис навчальної дисципліни
2. Передумови для вивчення дисципліни
3. Очікувані результати навчання
4. Програма навчальної дисципліни
5. Структура навчальної дисципліни

6. Зміст навчальної дисципліни
 - 6.1. Лекції
 - 6.2. Самостійна робота
 - 6.3. Плани семінарських занять
 - 6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

7. Форми поточного та підсумкового контролю
8. Засоби діагностики
9. Критерії оцінювання результатів навчання
10. Рекомендовані джерела інформації

1. Опис навчальної дисципліни

Згідно з навчальним планом на 2019–2020 навчальний рік, на вивчення навчальної дисципліни «Політрологія» для денної форми навчання виділено всього академічних годин 90 (3 кредита ECTS), у т.ч. аудиторних – 48 години (лекції –16, практичні заняття – 32) самостійна робота студентів – 42 годин.

Опис навчальної дисципліни за показниками та формами навчання наведено в таблиці:

Найменування показників	Галузь знань, напрям підготовки, освітньо-кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		денна форма навчання	заочна форма навчання
Кількість кредитів – 3	Галузь знань 08	Вибіркова дисципліна	
	Напрямок підготовки 081 Право		
Модулів – 2	Освітньо-кваліфікаційний рівень: Бакалавр Кваліфікація: 081 Право	Рік підготовки	
Змістових модулів – 2		1-й	
		Семестр	
Загальна кількість годин 90		1-й	
		Лекції	
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 2 самостійної роботи здобувача вищої освіти– 42		16 год.	
		Практичні, семінарські	
		32 год.	
		Самостійна робота	
		год.	
		Індивідуальні завдання:	
		год.	
		Вид контролю:	
		залік	

Мета дисципліни – полягає в тому, щоб дати здобувачеві вищої освіти теоретичні основи політичної науки, розкрити зміст основних категорій і понять, навчити його правильно орієнтуватися в політичній практиці, підготувати до активної участі в політичному житті. Дуже важливо уміти зв'язувати отримані знання з життям, політичною практикою та підвищувати політичну культуру.

2. Передумови для вивчення дисципліни

Сьогодні, коли в країні зламались попередні стереотипи мислення, а нові ще не до кінця ствердились, коли має місце елементарна світоглядна

дезорієнтація, особливо потрібні не тільки здобувачам вищої освіти і викладачам, але і всім освіченим та активним громадянам конкретні наукові орієнтири в сфері політики, а разом з тим і уявлення про світові стандарти в цій сфері. Без оволодіння такими знаннями громадянин легко може перетворитися в об'єкт маніпулювання і підкорення збоку більш активних в політичному відношенні сил. Масова політична грамотність здобувачів вищої освіти вкрай необхідна українському суспільству, так як вона запобігає виникненню деспотизму, тиранії, екстремізму в політичних судженнях і політичній поведінці, антигуманних і економічно неефективних форм державної і суспільної організації, дестабілізації політичної ситуації в цілому і гальмуванню демократичних процесів. Тому формування політичної культури як мистецтва сучасного цивілізованого існування людей в державі є необхідною умовою суспільного добробуту.

Здатність громадян до прийняття політичних рішень, участь в політиці не формується стихійно, а набувається в ході систематичного отримання ними відповідних знань і досвіду, постійної політичної освіти і самоосвіти.

Звичайно, вивчення політології автоматично не забезпечить доступ до вершин влади, але знання предмету політології допоможе формуванню розвинутого політичного мислення та свідомої політичної поведінки, високої політичної культури, соціалізації особистості, значно розширить політичний кругозір, долучить до великого джерела світової політичної думки.

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

Символ результатів навчання за спеціальністю «Право» відповідно до освітньо-професійної програми	Результати навчання з навчальної дисципліни
РН 1	РН 01. Визначати вагомість та переконливість аргументів в оцінці заздалегідь невідомих умов та обставин, здійснювати синтез відповідних концепцій і доктринальних положень публічної політики у контексті аналізованої проблеми і демонструвати власне бачення шляхів її розв'язання;
РН 3.	РН 03. Здатність продемонструвати базові, фундаментальні та спеціальні політичні знання та розуміння; здатність використовувати теорії,

	принципи, методи та поняття історико-теоретичних, галузевих та спеціальних юридичних наук в навчанні та професійній діяльності
РН 4.	РН 04. сформувати вміння аналізувати суспільні явища й узагальнювати політичний досвід управління суспільством, прогнозувати політичні події;
РН 5	РН 05. формувати і відстоювати свою життєву (політичну позицію, чітко розуміти свої громадянські права, свободи і обов'язки, відстоювати принципи правової держави і громадянського суспільства;
РН 6	РН 06. Давати раціонально-критичну оцінку діям різних політичних партій і лідерів з позицій загальнонаціональних інтересів;
РН 7	РН 7. Об'єктивно і критично оцінювати життєво важливу соціальну інформацію;
РН 15	РН 15. Визначати основні показники кризи політичної влади в сучасному українському суспільстві;

4. Програма навчальної дисципліни

Тема 1. Предмет, методи та функції політології

Політологія як наука і навчальна дисципліна. Теоретичні передумови виникнення та основні етапи розвитку науки про політику. Об'єкт і предмет політології. Функції політології.

Система політичних наук. Співвідношення політології з іншими соціальними та гуманітарними науками. Політологія і юридичні дисципліни. Значення політології на сучасному етапі розвитку України.

Тема 2. Політика як соціальне явище. Історія розвитку політичної думки

Політика як соціокультурний феномен. Політика і держава. Структура та функції політики. Взаємозв'язок політики та економіки, політики та моралі, політики та права. Місце політики в суспільному житті. Основні тенденції розвитку політики в сучасній Україні.

Політична думка Стародавнього світу. Перспективи розвитку політичної науки у третьому тисячолітті.

Тема 3. Влада в політичному житті суспільства. Політичні режими

Поняття та види влади. Сутність і природа політичної влади. Шляхи досягнення влади. Зміст концепції поділу влад. Особливості політичної влади в Україні.

Поняття й типологія політичних режимів. Форми політичного режиму. Політичний режим в Україні. Конституційні засади становлення та функціонування політичної системи України.

Поняття, ознаки та інститути демократії. Інститути представницької та прямої демократії. Органи законодавчої, виконавчої та судової влади, політичні партії та інші суспільно-політичні організації, засоби масової інформації в демократичному суспільстві. Особливості становлення і розвитку демократії в сучасній Україні.

Тема 4. Політичні відносини

Поняття і сутність політичних відносин, їх місце в системі суспільних відносин. Види політичних відносин. Форми політичних відносин. Політичні відносини в сучасній Україні.

Поняття політичної системи. Підсистеми політичної системи та їх функції. Держава як основний інститут політичної системи. Класифікація політичних систем.

Політичні відносини в громадянському суспільстві. Передумови формування та принципи громадянського суспільства. Взаємозв'язок громадянського суспільства та правової держави. Сутність соціальної держави. Права та обов'язки, відповідальність громадянина. Загальна декларація прав людини та її політичне значення. Конституційні засади політичного життя. Особливості формування особистості громадянина України в сучасних умовах.

Тема 5. Людина і політика

Людський вимір політики: особистість як її суб'єкт і об'єкт. Співвідношення понять «індивід», «особа», «громадянин». Концепції політичної соціалізації. Функції політичної соціалізації. Пасивність і активність людини в політиці. Конформізм і нонконформізм. Роль особистості в політичному житті суспільства.

Основні фази політичної соціалізації: інтеріоризації та політичної адаптації. Форми політичної участі та типи політичного статусу особи. Політичний і правовий статус громадянина. Суверенітет особи. Громадянин і держава. Політичне відчуження, його поняття та прояви: соціальна апатія, конформізм, абсентеїзм.

Підходи до розуміння політичного лідерства, причини ознаки та функції. Концепції та теорії політичного лідерства. Системи рекрутування політичних лідерів. Культ особи. Особливості функціонування політичного лідерства в Україні.

Взаємозв'язок моралі і політики. Гуманізація політики. Політика і насильство. Сутність політичної етики як науки. Вирішення питання

Тема 6. Політичні партії і громадсько-політичні рухи. Політичні еліти

Поняття політичної партії. Одно і багатопартійні політичні системи. Програмні цілі, зміст і засоби політичної діяльності. Специфіка та перспективи формування партійної системи в Україні.

Громадські організації та рухи як елементи структури громадського суспільства. Перспективи подальшого розвитку громадських організацій та рухів України. Групи інтересів та групи тиску: поняття, класифікація, функції. Сутність процесу лобіювання та лобізму.

Поняття еліти. Теорії еліт. Владна, економічна, ідеологічна, військова, наукова та культурна еліта. Сутність та природа політичної еліти. Теорії демократичного елітизму.

Тема 7. Політична діяльність як рушійна сила політичного процесу

Поняття політичного процесу. Сутність і зміст політичного процесу. Типологізація політичного процесу. Форми політичного процесу. Політична трансформація та політична модернізація. Основні стадії політичного процесу. Вертикальні і горизонтальні зв'язки в політиці.

Політична діяльність як сукупність методів і засобів виконання владних функцій політичними силами. Організація політичної діяльності. Структура політичної діяльності, її умови і результати, суб'єкти і об'єкти, цілі і засоби.. Політичне рішення.

Тема 8. Політична свідомість і політична культура

Політична свідомість і політична культура. Структура політичної свідомості. Буденна і теоретична свідомість. Політична психологія і політична ідеологія.

Поняття політичної культури. Політична культура і політичні відносини. Політична культура і політична діяльність. Структура політичної культури та її типологія.

Політична ідеологія та її функції. Еволюція підходів до розуміння політичної ідеології. Класифікація ідеологій. Ідеологічний простір політичної системи України.

Тема 9. Політика України в системі сучасних міжнародних відносин

Зовнішня політика: визначення, функції, засоби реалізації. Взаємозв'язок зовнішньої та внутрішньої політики держави. Зовнішньополітичний курс держави, процес його формування. Поняття, сутність та суб'єкти міжнародних відносин. Процес глобалізації, глобальні проблеми світового розвитку та їхній вплив на міжнародні відносини.

Місце України у світовому та пострадянському геополітичному просторі. Україна як суб'єкт міжнародних відносин: основні міжнародні договори та угоди. Геополітичні фактори входження України в міжнародні структури та стратегії зовнішньої політики України. Форми зовнішньо-

політичної діяльності в Україні.. Міжнародна допомога Україні і участь України в світових інтеграційних процесах та миротворчих акціях.

Тема 10. Громадське суспільство. Громадянські об'єднання та рухи.

Поняття, структура та функції громадських об'єднань та рухів. Типологія громадських організацій. Діяльність громадських об'єднань та рухів в Україні.

Історичне уявлення та основні проблеми формування громадянського суспільства. Поняття й сутність громадянського суспільства.

Структура, функції та роль громадянського суспільства в Україні.

Тема 11. Політичні еліти у сучасному світі.

Походження політичної еліти та її роль у суспільстві. Політична еліта: структура й системи відбору. Сучасні теорії еліт, класифікація. Порівняльний аналіз еліт 3-х країн на вибір.

Політична еліта України. Етапи становлення, функції та політична складова.

Тема 12. Україна в сучасній світовій геополітичній ситуації

Поняття геополітики, її основні концепції. Україна на геополітичній мапі.

Міжнародні урядові та неурядові організації. Види, типи та функції міжнародних організацій. Україна на міжнародній арені.

Тема 13. Етнонаціональна політика.

Сутність етносу та нації. Поняття націоналізму.

Етнонаціональні спільноти як суб'єкти та об'єкти політики. Зміст етнонаціональної політики та її місце в гармонізації етнонаціональних відносин. Особливості етнонаціональних відносин та етнонаціональна політика в сучасній Україні.

5. Структура навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин				
	Усього	у тому числі			
		Лекції	Семінарські заняття	індивідуальні	Сам. робота
1	2	3	5	6	7
Модуль 1. Політологія – система знань про політику.					
Тема 1. Предмет, методи та функції політології	4	2	2		

Тема 2. Політика як соціальне явище. Історія розвитку політичної думки	6	2	4		
Тема 3. Влада в політичному житті суспільства. Політичні режими	6	2	4		
Тема 4. Політичні відносини	6	2	4		
Тема 5. Людина і політика	6	2	4		
Тема 6. Політичні партії і громадсько-політичні рухи. Політичні еліти	6	2	4		
Тема 7. Політична діяльність як рушійна сила політичного процесу	6	2	4		
Тема 8. Політична свідомість і політична культура	5	1	4		

Тема 9. Політика України в системі сучасних міжнародних відносин	5	1	4		
Тема 10. Громадське суспільство. Громадянські об'єднання та рухи.					10
Тема 11. Політичні еліти у сучасному світі.					10
Тема 12. Україна в сучасній світовій геополітичній ситуації					11
Тема 13. Етнонаціональна політика.					11
ІНДЗ (реферат)					
Усього годин	48	16	32		42

6.Зміст навчальної дисципліни

6.1. Лекції

№ п/п	Назва теми	К-сть год.
-------	------------	------------

1.	Тема 1. Предмет, методи та функції політології	2
2.	Тема 2. Політика як соціальне явище. Історія розвитку політичної думки	4
3.	Тема 3. Влада в політичному житті суспільства. Політичні режими	4
4.	Тема 4. Політичні відносини	4
5.	Тема 5. Людина і політика	4
6.	Тема 6. Політичні партії і громадсько-політичні рухи. Політичні еліти	4
7.	Тема 7. Політична діяльність як рушійна сила політичного процесу	4
8.	Тема 8. Політична свідомість і політична культура	4
9.	Тема 9. Політика України в системі сучасних міжнародних відносин	4
	РАЗОМ	16

6.2 Теми та план семінарських занять

№ пп	Назва теми	К-сть год
1.	Тема 1. Предмет, методи та функції політології - В чому полягає предмет вивчення політичної науки та основні її функції? - Яке місце політичної науки у системі сучасного суспільного знання та у житті соціуму загалом? - Взаємозв'язок політології з іншими науками. - Проаналізуйте відмінність навчальної дисципліни "політологія" від науки "політологія". - Сформулюйте об'єкт політичної науки. Обґрунтуйте власну точку зору. - Яка роль політології у формуванні світогляду та правосвідомості.	2

	7. Порівняйте функції політології та політики. 8. Дайте характеристику основним галузям політичної науки. 9. Фундаментальний та прикладний аспекти політології. 10. Назвіть основні закони та принципи політичної науки.	
2.	Тема 2. Політика як соціальне явище. Історія розвитку політичної думки 1. Політика як соціальний та культурний феномен. 2. В чому полягає сутність політизації суспільного життя. 3. Дослідіть особливості системного підходу до аналізу політики. 4. Назвіть основні елементи і рівні політики. 5. Дати характеристику основним рівням функціонування політики. 6. Назвіть основні парадигми та школи політичної науки. 7. Політична система суспільства: сутність, структура, класифікація. 8. Перелічіть критерії функціонування політики. 9. В чому полягає інституційний вимір політичної сфери суспільства? 10. Основні підходи до визначення політики. 11. В чому полягає теократична концепція держави у творчості Ф. Аквінського? 12. Дослідіть теорію природного права у вченнях Дж. Локка. 13. Прокоментуйте основні ідеї політичної доктрини Кирило-Мефодіївського товариства. 14. Розкрийте значення теорії суспільного договору в історії політичної думки. 15. Дослідіть вплив марксизму на політичні режими сучасності. 16. В чому полягає теорія державного суверенітету Жана Бодена. 17. Дайте загальну характеристику російській політичній думці XIX-XX ст. 18. Які зміни в політичній науці викликала «біхевіористська» революція? 19. Опишіть конституційний проект П. Орлика. 20. Перелічіть основні чинники, що визначають специфіку	4

	державності, політичних і правових традицій, політичної думки в Україні.	
3.	Тема 3. Політична влада. демократія у політичному житті суспільств 1. В чому полягає зміст концепції політичної легітимності М.Вебера? 2. Поясніть відмінність легальності та легітимності політичної влади. 3. Що таке політичне панування? Як співвідносяться між собою політична влада і політичне панування? 4. Конкретизуйте, що є спільним та відмінним у поняттях «харизматична легітимність» та «персональна легітимність». 5. Наведіть приклади різновидів авторитарних режимів. 6. Яка з класифікацій влади здається Вам найбільш обґрунтованою? Прокоментуйте. 7. Поясніть, як пов'язана політика і політична влада? 8. Доведіть потрібність чи непотрібність бюрократії у механізмі політичної влади. 9. Дослідіть, за допомогою яких ресурсів реалізується політична влада? 10.Що таке ефективність політичної влади та як ефективність співвідноситься з легітимністю? 11.Дайте розгорнуту характеристику основним концепціям демократії. 12.Дослідіть витоки та історичні форми демократії. 13.Розгляньте демократизацію як провідний чинник оновлення сучасного світу. 14.Прокоментуйте взаємозв'язок демократії та громадянського суспільства. 15.Окресліть конституційні гарантії демократії в Україні. 16.В чому полягає сутність плюралістичної концепції демократії? 17.Дайте розуміння теорії партиципаційної демократії. 18.Розкрийте основні риси колективістської концепції демократії. 19.В чому полягає взаємозв'язок демократії та партійної системи країни? 20.Проаналізуйте основні засади критики демократії в сучасній політичній науці.	4

4.	Тема 4. Політичні відносини 1. Проаналізуйте основні рівні політичних відносин. 2. Назвіть ключові особливості політичних відносин розвинутих країн світу. 3. Охарактеризуйте основні підсистеми політичної системи суспільства. 4. Наведіть розгорнуте визначення поняття «політична стабільність». 5. Розкрийте зміст основних підходів до типологізації політичних відносин за різними критеріями. 6. Яке значення має поняття «структура» в теорії політичної системи? 7. У чому полягає смисл реформування політичної системи України? 8. Охарактеризуйте позитиви та негативи політичної системи скандинавських країн. 9. З'ясуйте значення інтелектуально-психологічного рівня (блоку) політичної системи. 10. Конкретизуйте, як взаємообумовлені динаміка розвитку політичних відносин та економічних. 11. Розгляньте співвідношення понять «суспільний договір» і «громадянське суспільство». 12. Назвіть основні підходи щодо визначення громадянського суспільства у філософських концепціях Ш.-Л. Монтеск'є, Г. Спенсера, Б. Спінози, Ж.-Ж. Руссо, Г.В.Ф. Гегеля та порівняйте їх із сучасними. 13. Дайте визначення громадянського суспільства, яке найбільш точно відображає його специфіку. 14. Окресліть проблеми становлення й утвердження інституту громадянства. 15. В чому полягають, з вашої точки зору, перспективи становлення і формування громадянського суспільства в Україні, його значення для побудови правової держави. 16. Охарактеризуйте особливості функціонування інституту правової держави в перехідному типі суспільства. 17. Проаналізуйте, у чому необхідність і соціальна цінність правової держави? 18. Яка роль принципу гласності та свободи ЗМІ у розбудові правової держави? Обґрунтуйте власну позицію. 19. Сформулюйте ваше розуміння поняття «соціальна	4
----	--	---

	держава». 20. Дослідіть, яку роль виконує приватна власність в структурі громадянського суспільства?	
5.	Тема 5. Людина і політика 1. Наведіть класифікацію типів політичної участі. 2. Назвіть типи політичного статусу особи. 3. З Вашої точки зору, у чому полягає природа політичного абсентеїзму? 4. Поясніть, у чому полягає відмінність між політичною участю і політичним функціонуванням? 5. Проаналізуйте передумови високої політичної активності особи. 6. Дайте характеристику основним типам політичної поведінки особи. 7. Прокоментуйте основні теорії політичної участі (теорія раціонального вибору, мотиваційні теорії, теорії соціальних факторів). 8. Якими шляхами потрібно долати відчуження особи від політичного процесу? Обґрунтуйте власну точку зору. 9. Назвіть основні етапи політичної соціалізації. 10. Порівняйте основні соціально-психологічні механізми соціалізації (ідентифікація, імітація, навіювання, соціальна фасілітація, конформність). 11. Який підходи до солідаризму як філософсько-політичної доктрини Ви знаєте?	4
6.	Тема 6. Політичні партії і громадсько-політичні рухи. Політичні еліти 1. Обґрунтуйте основні функції політичної партії, які вона покликана виконувати в суспільстві. 2. Назвіть характерні відмінності політичної партії і громадської організації. 3. Виділіть основні критерії типології політичних партій. 4. Обґрунтуйте взаємозв'язок політичних режимів та партійних систем. 5. Охарактеризуйте основні риси політичних еліт сучасних суспільств. 6. Розкрийте механізми рекрутування еліти (система гільдій та антрепренерська).	4

	7. Виділіть основні критерії ефективності діяльності політичної еліти. 8. Чим можна обґрунтувати елітарний статус парламентаріїв у демократичному суспільстві?	
	Тема 7. Політична діяльність як рушійна сила політичного процесу 1. Назвіть специфічні ознаки політичних процесів у транзитних суспільствах, зокрема в українському соціумі. 2. Виокремте послідовні стадії розвитку політичного процесу протягом часу. 3. Виділіть найголовніші соціальні чинники, які впливають на структуру політичного процесу. 4. Що складає зміст і цілі політичного наступництва? Охарактеризуйте династичну, корпоративну й демократичну спадкоємність влади. 5. Здійсніть типологію політичних процесів у межах парадигми політичного розвитку. 6. Назвіть відмінності політичної трансформації та політичної модернізації. Обґрунтуйте власну думку. 7. Спробуйте порівняти характерні риси і відмінності “західного” і “незахідного” політичних процесів. 8. Охарактеризуйте найбільш радикальні форми протікання політичного процесу. 9. Визначте ряд причин, які обумовлюють меншу політичну участь жінок порівняно з чоловіками. 10. За допомогою якої теорії можна пояснити політичну поведінку в сучасній Україні? Застосуйте основні положення обраної вами концепції до аналізу української політичної поведінки.	4
	Тема 8. Політична свідомість і політична культура 1. Дайте характеристику ідеальним типам політичної культури, які виокремлюють дослідники. 2. Охарактеризуйте тип політичної культури, який панував за радянських часів. Виділіть його основні риси. 3. Обґрунтуйте роль політичної культури в діяльності працівників-психологів. 4. Прокоментуйте вислів французького вченого Г. Лебона, що	4

	найбільш консервативні за своєю суттю народи схильні до найжорстокіших революцій. 5. Назвіть найбільш характерні риси політичної культури політичних лідерів сучасної України. 6. Дайте визначення поняттю «громадянська культура». Порівняйте його з явищем «масової культури». 7. Чи можна за допомогою політичної культури пояснити відмінності у політичному устрої, організації влади у конкретних країнах? Аргументуйте свою відповідь та наведіть приклади. 8. Виокремте переваги та недоліки інформаційного суспільства. Прокоментуйте власну точку зору. 9. Співвіднесіть такі поняття як «нація», «національність» та «націоналізм». Дайте їм визначення. 10. Спробуйте спрогнозувати та проаналізувати перспективи реформування державно-церковних відносин в Україні. 11. В чому полягає взаємозв'язок політичної культури та ідеології? Аргументуйте власну відповідь. 12. Назвіть основні критерії класифікації сучасних ідеологій. Дайте їм характеристику. 13. Розгляньте (в порівнянні) цінності ліберал-реформізму і неоконсерватизму. 14. В чому полягає сутність теорії націоналізму? Наведіть декілька визначень нації. 15. Назвіть найбільш характерні ідеології в українській політиці. Яка ідеологія, на Вашу думку, найкраще відповідає українській культурі? 16. Перелічіть основні рівні політичної ідеології і розкрийте їх сутність. 17. Назвіть основні причини формування національних ідеологій. 18. Чи сприяє наявність чіткої ідеології розвитку громадянського суспільства? Обґрунтуйте власну точку зору. 19. Охарактеризуйте ключові засади соціалізму. 20. Дайте відмінність політичної ідеології і політичної програми.	
7.	Тема 9. Політика України в системі сучасних міжнародних відносин	4

	1. Порівняйте терміни “міжнародні відносини” і “світова політика”. Дайте їм визначення. 2. Проаналізуйте особливості геополітичної периферії України, зупинившись на характері її взаємин з «ближнім» і «далеким» зарубіжжям. 3. Спробуйте спрогнозувати майбутні альтернативи взаємовідносини між Україною і Росією. 4. Перелічіть основні напрями зовнішньої політики України. Виділіть пріоритетні. 5. У чому сутність геополітики? Обґрунтуйте роль і місце України в новому геополітичному просторі. 6. Сформулюйте основні проблеми забезпечення стійкого розвитку в умовах глобалізації . 7. Співвіднесіть проблему тероризму у світовому масштабі і дотримання прав людини. 8. В чому полягає розуміння сили в контексті національної безпеки . Прокоментуйте власну точку зору. 9. Здійсніть порівняльний аналіз місця і ролі України, Росії, Європейського Союзу та США на міжнародній арені. 10. Проаналізуйте причини міждержавних конфліктів в сучасних умовах. Які міжнародні організації покликані попереджати і вирішувати ці конфлікти?	
--	---	--

6.3 Самостійна робота

№ з/п	Назва теми	год.
1.	<i>Тема 1. Громадське суспільство. Громадянські об’єднання та рухи.</i> Поняття, структура та функції громадських об’єднань та рухів. Типологія громадських організацій. Діяльність громадських об’єднань та рухів в Україні. Історичне уявлення та основні проблеми формування громадянського суспільства. Поняття й сутність громадянського суспільства. Структура, функції та роль громадянського суспільства в Україні.	10
2.	<i>Тема 2. Політичні еліти у сучасному світі.</i> Походження політичної еліти та її роль у суспільстві.	10

	Політична еліта: структура й системи відбору. Сучасні теорії еліт, класифікація. Порівняльний аналіз еліт 3-х країн на вибір. Політична еліта України. Етапи становлення, функції та політична складова.	
3.	Тема 3. Україна в сучасній світовій геополітичній ситуації Поняття геополітики, її основні концепції. Україна на геополітичній мапі. Міжнародні урядові та неурядові організації. Види, типи та функції міжнародних організацій. Україна на міжнародній арені.	11
4.	Тема 4. Етнонаціональна політика. Сутність етносу та нації. Поняття націоналізму. Етнонаціональні спільноти як суб'єкти та об'єкти політики. Зміст етнонаціональної політики та її місце в гармонізації етнонаціональних відносин. Особливості етнонаціональних відносин та етнонаціональна політика в сучасній Україні.	11
Всього		42

6.4. Орієнтовна тематика індивідуальних завдань

1. Теоретико-структурна та предметна специфіка теоретичної і прикладної політології.
2. Політика серед інших сфер суспільного буття. Визначення «людини політичної».
3. Класична соціологія. Витоки і традиції сучасного суспільства: К. Маркс, М. Вебер, Е. Дюркгейм.
4. Міжнародні відносини як специфічна сфера суспільного буття та об'єкт політологічного дослідження. Методологія та методи дослідження світових політичних процесів.
5. Ідеалізм: теоретико-методологічні засади, ідейні положення, зовнішньополітичне застосування.
6. Реалізм: теоретико-методологічні засади, ідейні положення, зовнішньополітичне застосування.
7. Наукові підходи у дослідженні міжнародних відносин. Модернізм. (М. Каплан, К. Дойч, К. Райт, Дж. Розенау).
8. Системний аналіз. Системні теорії Д. Істона і М. Каплана
9. Структурно-функціональний аналіз. Р. Мертон про «соціальну структуру».
10. Інформаційні моделі суспільства. Комунікативна теорія К. Дойча. Вчення К. Дойча про інтеграцію.

- 11.Порівняльний аналіз. Компаративна політологія Г. Алмонда
- 12.Р. Мертон про зміни в культурі та структурі суспільства як чинники впливу на теоретичні параметри соціології.
- 13.Політичний режим: сутність, різновиди, основні характеристики. Політичний режим і зовнішня політика.
- 14.Теорія Г. Моргентау.
- 15.Неореалізм. Вчення К. Волтца.
16. Українська політична думка ХХІ ст.
- 17.Відносини „Північ-Південь” у сучасному світі. Теорія залежності Р.Пребиша.
- 18.Вчення І.Валерстайна про світовий капіталізм.
- 19.Зовнішня та внутрішня політика України за часів правління В. Ющенка та «помаранчева» революція.
- 20.Війна як явище суспільного життя. Типологізація воєн.
21. Вчення Клаузевіца про війну. Теоретичні погляди К. Клаузевіца на війну.
- 22.Геополітика як наука та ідейна течія. Роль геополітичних чинників в світовій політиці
- 23.Глобалізація суспільного життя світової спільноти. Роль універсального актора – Ліга Націй, ООН.
- 24.Проблеми і перспективи реформування ООН.
- 25.Глобальні проблеми людства. Міжнародний тероризм як глобальна проблема.
- 26.Україно-польські відносини за часів незалежності. Перспективи росту.
- 27.Дипломатична тактика умиротворення, поступок і поділу сфер впливу.
- 28.Загальна характеристика механізму зовнішньої політики.
- 29.Загальноєвропейський процес. Хельсінська нарада. Шлях від НБСЄ до ОБСЄ.
- 30.Україно-американські відносини як фактор стабільного зростання.
31. Еволюція структури та призначення панєвропейської організації.
- 32.Проблеми і перспективи європейської оборонної ідентичності.
- 33.Участь України в міжнародних організаціях.
- 34.Зовнішня політика незалежності України: напрямки, орієнтації, доктрини.
- 35.Інформаційні моделі суспільства. Комунікативна теорія К.Дойча.

- 36.Вчення Дойча про інтеграцію.
- 37.Історико-порівняльний аналіз. Поняття „історико-культурної формації” (культури, цивілізації).
- 38.Вчення А.Тойнбі та О.Шпенглера. С.Хантінгтон про „сутичку цивілізацій”.
- 39.Комунізм як історичне явище та ідейна течія.
40. Українська демократія – як рушійна сила влади.
- 41.Консерватизм як історичне явище та ідейна течія.
- 42.Лібералізм як історичне явище та ідейна течія.
43. Зовнішня та внутрішня політика України за часів правління Л. Кучми.
- 44.Лінії поділу сучасної світової спільноти.
- 45.Порівняльна характеристика перехідних процесів в посткомуністичних країнах і процесів модернізації в державах Третього світу.
- 46.Людина і політика. Поняття „особистості” та „громадянина”. Концепція прав людини.
- 47.Гуманізм в політиці. Людина як суб’єкт міжнародних відносин.
- 48.Масові політичні рухи.
- 49.Революція як явище суспільного буття: причини, рушійні сили, наслідки.
- 50.Співвідношення революційних та еволюційних аспектів соціального поступу.
- 51.Міжнародні відносини як специфічна сфера суспільного буття та об’єкт політологічного дослідження.
- 52.Місце політичної свідомості та культури в політичній системі.
- 53.Поняття „політичної культури”. Типологізація політичних культур.
- 54.Народ як джерело влади. Поняття „народного суверенітету”.
- 55.Громадянське суспільство. Поняття „легітимації” та „лояльності”. Народний суверенітет
- 56.. Націоналізм як історичне явище та ідейна течія.
- 57.Українські політологи як фактори української теоретичної політики.
- 58.. Національна держава в сучасних міжнародних відносинах.
- 59.Права людини і права націй та народів на самовизначення: співвідношення принципів.
- 60.Націоналізм та інтернаціоналізм.
- 61.Одностороння і багатостороння дипломатія. Міжнародні конференції.

- 62.Поняття „міжнародної організації”. Типологізація міжнародних організацій.
- 63.Зовнішня та внутрішня політика України за часів правління В. Януковича.
- 64.Поняття „міжнародного союзу”. Типологізація міждержавних союзів.
- 65.Основні осередки конфліктів та джерела напруження в Третньому світі. Причини виникнення та шляхи врегулювання.
- 66.Політика як соціальна практика, наука та мистецтво, Політика в житті суспільства
- 67.Поняття „політичної системи”, її структура та функції. Політична система серед інших суспільних систем.
- 68.Політична система як регулятор функціонального і структурного впорядкування політичного життя суспільства
- 69.Поняття „влади”. Механізм і призначення влади в суспільстві.
70. Види суспільної влади (політична, економічна, духовно-ідеологічна, соціальна).
- 71.Поняття „держави”. Функції держави в політичному житті. Форми правління. Держава і політична спільнота.
- 72.Зовнішня та внутрішня політика України за часів правління П. Порошенка. Революція «гідності».
- 73.Поняття „дипломатії”. Правила і методи дипломатичної діяльності.
- 74.Поняття „міжнародної угоди”. Структура, класифікація і специфіка міжнародних угод як норм міжнародного права.
- 75.Поняття „ідеології”. Типологізація ідеологій. Ідеології в житті суспільств.
- 76.Поняття „міжнародні інтеграції”. Типологізація інтеграційних процесів, Рівні ступені інтеграції.
- 77.Теорія взаємозалежності Кохейна і Ная.
- 78.Поняття „міжнародного конфлікту”. Типологізація конфліктів. Етапи розвитку і шляхи полагодження міжнародного конфлікту.
- 79.Лобіювання української політики.
- 80.Поняття „нації”. Нація і етнос. Націоналізм як масовий рух та ідеологія.
- 81.Поняття „національної безпеки” і „міжнародної безпеки”.

82. Типологізація систем безпеки. Загроза міжнародного тероризму – причини, еволюція, історична перспектива.
83. Поняття „партії”. Типологізація партій. Типологізація партійних систем. Поняття „політичного спектру”.
84. Глобалізація і радикалізація національного політичного життя. Право-і ліворадикальні відповіді на глобалізаційні виклики.
85. Поняття „політичного лідера”. Типологізація політичних лідерів.
86. Поняття „політичної еліти”. Типологізація еліт. Відносини лідер – еліта- народ. Роль особистості в історії.
87. Перспективи та напрями розвитку Україна-ЄС.
88. Поняття „політичного режиму”. Типологізація політичних режимів.
89. Демократія і тоталітаризм. Зовнішня політика в демократичних і тоталітарних суспільствах.
90. Поняття „стратифікації”. Політика і соціальна структура суспільства.
91. Типологізація соціальних груп (статусна група, клас, верства). Поняття „соціальної мобільності”.
92. Історичні місії політичних класів (третій стан, пролетарі, середній клас).
93. Україна-НАТО: за та проти.
94. Поняття „статусу держави” в міжнародних відносинах. Велика, середня, мала держава. Поняття „Наддержави”.
95. Поняття „суб”єкту політики” і „суб”єкту влади”. Типологізація суб”єктів політики і влади.
96. Порівняльний аналіз. Компаративістська політологія Г.Алмонда.
97. Порівняння причин, характеру перебігу і наслідків Першої і Другої світових воєн.
98. Передвоєнний стан міжнародних відносин. Світ напередодні Першої і Другої світових воєн. Утворення воєнних блоків. Виникнення осередків локальних воєн.
99. Українське законодавство, що регулює політичні відносини.
100. Регіональні системи безпеки. Основні учасники, інститути, загрози.
101. Розпад колоніальної системи і колоніальних імперій.
102. Проблеми постколоніального облаштування.
103. Джерела та осередки міжнародного тероризму у Третньому світі.
104. Системний аналіз в міжнародних відносинах. Теорія М.Каплана.

105. Системний аналіз. Вчення Д.Істона.
106. Співвідношення внутрішньої і зовнішньої політики. Інструменти і цілі зовнішньої політики.
107. Ідеології (ідеологічні легітимації) зовнішньополітичної діяльності. Поняття „зовнішньополітичної доктрини”.
108. Співвідношення війни і миру в теорії і практиці міжнародних відносин.
109. Поняття „міжнародного миру”. Шляхи досягнення і підтримання міжнародного миру.
110. Миротворення (різновиди миротворчих операцій). Мілітаризм і пацифізм.
111. Методи та напрями української політики.
112. Структурно-функціональний аналіз. Вчення Т.Парсонса і Р.Мертон.
113. Сучасний світ – багато полюсність чи однополюсність? Сполучені Штати як єдина наддержава і світовий лідер.
114. Зовнішньополітична стратегія США після Р.Рейгана.
115. Специфіка зовнішньополітичної діяльності адміністрації Клінтона.
116. Теорія міжнародної політики Г.Моргентау. Реалізм та опозиційні йому теоретичні формації. Неореалізм К.Волтца.
117. Фашизм як історичне явище та ідейна течія.
118. Феномен європейського фашизму: причини виникнення, рушійні сили, наслідки. Встановлення фашистських режимів в Італії та Німеччині. Порівняльний аналіз двох типів фашизму.
119. Характеристика західноєвропейської інтеграції. Римська і Маастрихтська угоди.
120. Механізми політичної та економічної взаємодії. Амстердамська та Ніщя угоди.
121. Конституційний процес в ЄС: проект Євро конституції, Лісабонський договір.
122. Характеристика регіональної інтеграції в Північній, Центральній, Південній Європі.
123. Проблеми і перспективи розширення ЄС. Теорії європейської інтеграції.
124. Перспективи панамериканського інтеграційного процесу.

7.Форми поточного та підсумкового контролю

Поточний контроль з предмету «Політологія» включає тематичне оцінювання та модульний контроль.

Тематичне оцінювання аудиторної та самостійної роботи здобувачів вищої освіти здійснюється на основі отриманих ними поточних оцінок за усні та письмові відповіді з предмету, самостійні, практичні та контрольні роботи.

Поточний контроль за виконанням ІНДЗ здійснюється відповідно до графіку виконання завдання.

Модульний контроль проводиться у формі тестування.

Кількість отриманих балів з кожного виду навчальних робіт за різними формами поточного контролю виставляється здобувачеві вищої освіти у журнал академічної групи та електронний журнал після кожного контрольного заходу.

Підсумковий контроль навчальної діяльності здобувачів вищої освіти здійснюється у формі заліку за результатами поточного контролю (тематичного оцінювання, виконання ІНДЗ та модульного контролю) і не передбачає обов'язкової присутності здобувачів вищої освіти. Результати заліку оприлюднюються в журналі академічної групи до початку екзаменаційної сесії.

8.Засоби оцінювання результатів навчання

Оцінка за лекційне заняття виставляється за активність здобувачів вищої освіти в дискусії, якість конспекту.

Оцінку на практичному занятті здобувач вищої освіти отримує за виконані зроблені доповіді, презентації, реферати, есе, активність під час дискусій.

Під час модульного та підсумкового контролю засобами оцінювання результатів навчання з дисципліни є тести.

9.Критерії оцінювання результатів навчання

Поточний контроль успішності здобувачів вищої освіти здійснюється за чотирирівневою шкалою – «2», «3», «4», «5».

Критерії оцінювання результатів навчання за чотирирівневою шкалою

Бали	Критерії оцінювання
«Відмінно»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано завдання. Водночас здобувач вищої освіти має продемонструвати вміння аналізувати і оцінювати явища, факти і процеси, застосовувати наукові методи для аналізу конкретних ситуацій, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів, докладно обґрунтувати свої твердження та

	висновки.
«Добре»	Отримують за роботу, в якій повністю і правильно виконано 75 % завдань. Водночас здобувач вищої освіти виявляє навички аналізувати і оцінювати явища, факти і події, робити самостійні висновки, на основі яких прогнозувати можливий розвиток подій і процесів та докладно обґрунтувати свої твердження та висновки.
«Задовільно»	Отримують за роботу, в якій правильно виконано 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти не виявив вміння аналізувати і оцінювати явища, факти та недостатньо обґрунтував твердження та висновки, недостатньо певно орієнтується у навчальному матеріалі.
«Незадовільно»	Отримують за роботу, в якій виконано менш як 60 % завдань. При цьому здобувач вищої освіти демонструє невміння аналізувати явища, факти, події, робити самостійні висновки та їх обґрунтувати, що свідчить про те, що студент не оволодів програмним матеріалом.

Підсумкова оцінка з дисципліни виставляється за 100-бальною шкалою. Вона обчислюється як середнє арифметичне значення (САЗ) всіх отриманих студентом оцінок з наступним переведенням їх у бали за такою формулою:

$$БПК = \frac{САЗ \times \max ПК}{5},$$

де *БПК* – бали з поточного контролю; *САЗ* – середнє арифметичне значення усіх отриманих здобувачем вищої освіти оцінок (з точністю до 0,01); *max ПК* – максимально можлива кількість балів з поточного контролю.

Відсутність здобувача вищої освіти на занятті у формулі приймається як «0».

Критерії оцінювання за дворівневою шкалою

Під час проведення заліку навчальні досягнення здобувачі вищої освіти оцінюються за дворівневою шкалою: зараховано, незараховано.

Оцінка «зараховано» (60–100 балів) ставиться здобувачеві вищої освіти, який виявив знання основного навчального матеріалу в обсязі, необхідному для подальшого навчання і майбутньої роботи за фахом, здатний виконувати завдання, передбачені програмою, ознайомлений з основною рекомендованою літературою; під час виконання завдань припускається помилок, але демонструє спроможність їх усувати.

Оцінка «незараховано» (1–59 балів) ставиться здобувачеві вищої освіти, який допускає принципові помилки у виконанні передбачених програмою завдань, не може продовжити навчання чи розпочати професійну діяльність без додаткових занять з відповідної дисципліни.

Шкала оцінювання успішності здобувачів вищої освіти

За 100-бальною шкалою	За шкалою ECTS	За національною шкалою	
		Іспит	залік
90–100	A	Відмінно	Зараховано
82–89	B	Добре	
75–81	C		
64–74	D	Задовільно	
60–63	E		
35–59	FX	Незадовільно (незараховано) з можливістю повторного складання	
1–34	F	Незадовільно (незараховано) з обов’язковим повторним вивченням	

Розподіл балів, що присвоюється здобувачам вищої освіти за підсумкового контролю «залік»

Види робіт	Лекції	Практичн і заняття	Самостійна робота	Модуль-ний контроль	ІНДЗ	Загаль-ний бал
Максимально можлива кількість балів	10	30	10	40	10	100

10.Рекомендовані джерела інформації

Рекомендовані джерела інформації

1. Л.М. Мельник, І.А.Дужа Політологія: навчально-методичний посібник. Біла Церква, 2019 – 426 ст.
2. Баранівський В. Ф. Політологія [Текст] : підручник / В. Ф. Баранівський ; Нац. акад. упр. - Київ : НАУ, 2016. - 235 с.
3. Воронянський О.В. Політологія: підручник / [Воронянський О.В., Кулішенко Т.Ю., Скубій І.В.]; Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка. - Харків : ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2017. - 179 с.
4. Горбач, О. Н. Політологія [Текст] : навч. посіб. / Олександр Горбач, Руслан Демчишак ; Нац. ун-т "Львів. політехніка". - 3-тє вид., допов. та перероб. - Львів : Вид-во Львів. політехніки, 2016. - 259 с.
5. Воронянський О.В. Політологія [Текст]: підручник / [Воронянський О. В., Кулішенко Т. Ю., Скубій І. В.] ; Харків. нац. техн. ун-т сіл. госп-ва ім. Петра Василенка. - Харків : ХНТУСГ ім. Петра Василенка, 2017. - 179 с.
6. Політологія: підручник / [М. П. Требін та ін.]; за ред. проф. М. П. Требіна; Нац. юрид. ун-т ім. Ярослава Мудрого. - 2-ге вид., перероб. і допов. - Харків : Право, 2018. – 460 с.

7. Політична думка XX – початку XXI століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. – Львів : «Новий Світ-2000», 2016. – Т. 1. – 516 с.
8. Політична думка XX – початку XXI століть: методологічний і доктринальний підходи : підручник : у 2-х т. / за заг. ред. Н. М. Хоми ; [Т. В. Андрущенко, О. В. Бабкіна, В. П. Горбатенко та ін.]. – Львів : «Новий Світ-2000», 2017. – Т. 2. – 535 с.
9. Сучасна політична лексика : енциклопед. словник-довідник / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Хоми Н. М. – Львів : «Новий Світ-2000», 2015. – 396 с
10. Шляхтун П. П. Політологія: історія та теорія: підруч. для студ. вищ. навч. закл. / П. П. Шляхтун. – К. : Центр учбової літератури, 2015. – 471 с.
11. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти : монограф. / Г. П. Щедрова. – Луганськ, «Елтон-2», 2010. – 308 с.

Інформаційні ресурси

1. <http://politics.ellib.org.ua/pages-cat-1.html> – підручники з політології.
2. <http://chitalka.net.ua/zmist/politologija.html> – підручники з політології.
3. Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського, електронні фахові видання // www.nbuv.gov.ua
4. Львівська національна наукова бібліотека імені В. Стефаника // <http://www.library.lviv.ua/>
5. Національна історична бібліотека України :// <http://www.dibu.kiev.ua/>
6. Національна парламентська бібліотека України // <http://www.nplu.org/>
7. Харківська державна наукова бібліотека України імені В. Короленка // <http://korolenko.kharkov.com/>
8. Наукова бібліотека ім.В. Максимовича Київського національного університету імені Тараса Шевченка // <http://lib-gw.univ.kiev.ua/>
9. Наукова бібліотека Львівського національного університету імені Івана Франка // <http://library.lnu.edu.ua/bibl/>
10. Книжкова палата України імені Івана Федорова // <http://www.ukrbook.net/>

ДОДАТКОВІ РЕСУРСИ

1. Офіційне Інтернет-представництво Президента України
2. <http://www.president.gov.ua/>
3. Офіційний веб-сайт Верховної Ради України <http://zakon.rada.gov.ua/>
4. Єдиний веб-портал органів виконавчої влади України <http://www.kmu.gov.ua/control>
5. Офіційний веб-сайт Конституційного суду України <http://www.ccu.gov.ua/uk/index>
6. Офіційний веб-сервер Центральної виборчої комісії України
7. <http://www.cvk.gov.ua/>

8. Офіційний веб-сайт Державного комітету статистики України
9. <http://www.ukrstat.gov.ua/>
10. Офіційний сайт Ради національної безпеки і оборони України
11. <http://www.rainbow.gov.ua/>
12. Національний інститут стратегічних досліджень <http://www.niss.gov.ua/>
13. Офіційний сайт Ради Європи <http://www.coe.int/>
14. Офіційний сайт Європейського суду з прав людини
<http://www.echr.coe.int/echr>
15. Офіційний сайт Венеціанської комісії Ради Європи <http://www.venice.coe.int/>
16. Офіційний сайт Європейського Союзу <http://europa.eu/>
17. Офіційний сайт ОБСЄ <http://www.osce.org/>
18. Офіційний сайт Вищої Атестаційної Комісії України <http://www.vak.org.ua/>
19. Сайт Національної бібліотеки України ім. В.І. Вернадського
20. <http://www.nbuv.gov.ua/>
21. Сайт Національної Парламентської бібліотеки України
<http://www.nplu.kiev.ua/>
22. Сайт Інституту політичних політичних і етнонаціональних досліджень
ім. І.Ф. Кураса НАН України <http://www.ipiend.gov.ua/?mid=1>
23. Сайт Українського незалежного центру політичних досліджень
<http://www.ucipr.kiev.ua/>
24. Сайт Українського центру політичного менеджмент
<http://www.politik.org.ua/>
25. Сайт журналу «Політологічний вісник» http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_G
26. [um/Pv/index.html](http://www.nbuv.gov.ua/Portal/Soc_G)
27. Сайт журналу «Віче» <http://www.viche.info/>
28. Сайт альманаху «Грані» <http://www.grani.org.ua/>
29. Сайт наукового вісника «Гілея» <http://www.gileya.org.ua/213>
30. Сайт журналу «Нова парадигма» <http://www.novaparadigma.org.ua/>
31. Сайт щоденної української газети «День» <http://www.day.kiev.ua/>
32. Сайт щотижневика «2000» <http://2000.net.ua/>
33. Сайт газети «Дзеркало тижня» <http://www.zn.ua/>
34. Сайт журналу «ПОЛИС» <http://www.polistudies.ru/>
35. Сайт журналу «Общественные науки и современность»
<http://www.ons2000.chat.ru/index.htm>
36. Сайт журналу «Полития»
http://www.nasledie.ru/global/17_4/article.php?art=13
37. Сайт журналу «Мировая экономика и международные отношения»
38. <http://www.imemo.ru/ru/period/meimo/>
39. Сайт журналу «Политическая экспертиза»
<http://www.politex.info/content/view/35/1>
40. Електронна бібліотека ГУМЕР. <http://www.gumer.info/>
41. Портал політичних наук <http://www.politzone.in.ua/КО>

